

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Saxonia Catholica, Hoc Est Christianae Fidei, Qvam Ad
Salvtem Animarvm Aviti Avgvstae Domvs Saxonicae
Principes, Reges, & Imperatores coluerunt, Gloriosa
Confessio**

Cutsemius, Petrus

Coloniae Agrippinae, 1621

De Ottone III. Imperatore.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11884

iam longos dies fleuit, sepulti coniugis memoriam reparat, dulcem Ottonem eleemosynis, & orationibus celo commendat. Quæ etiam vbi cognoscit S. Adelbertum, à Bohemis impijs in exilium pulsum, Romæ præsentem adesse, supplicat illi, & larga dat munera, vt orare dignetur pro defuncto coniuge quod infra ibidè his extat verbis: *Sed peccatum quod viuens Otto neglexit, mortuo marito emendare vxor superstes instabat. Legatos mittit & eleemosynas, orationes multorū querens, per quos propitium Redemptorem appelleret, & peccatorem Regem ab incendio liberaret. Hæc tum vbi sanctum virum adesse cognouit Adelbertum, nominatissimum Episcopum, & Hierosolymam properare audiuit. clam ad se vocat, oransq; vt pro anima Senioris rogaret, massam argenteam obtulit ingentem Vbi accepit vir Dei onus argenti suo itineri, aut necessitati parum prouidens, omnia, sequenti nocte pauperibus expendit. Obijt illa Anno. 991. Nouiomagi, sepulta Colonia in æde S. Pantaleonis.*

DE OTTONE III. IMPERATORE.

VENIO nunc ad Ottonem III. Ottonis II. ex Theophania, Nicephori Imperatoris Constantinopolitani priuigna, filium, de quo, opera & studio patris, consensu verò, & approbatione Papæ Benedicti VII. Ve-

E 2 ronæ

ronæ electo Rege, & Aquisgrani, coronato hæc prodit Ditmarus Chron. lib. 3. ad finem. *Huius, inquit, inclyta proles nata sibi in Sylua qua Ketil vocatur, in die proximi Natalis Domini à VVillegiso Magociacense in Regem consecratur Aquisgrani, & completo hoc officio mox legatus tristi nuncio tanta perturbans gaudia aduenit.*

Non longo ab hinc tempore, anno scilicet 996. mortuo Papa Iohanne XV. contigit oriri schisma in Sede Apostolica, insurgente contra electum Brunonem, dictum Gregorium V. Philagatho, Episcopo Placentino, nominato, dum in Sede per quatuor circiter menses sederet, Iohanne XVI. quem creauerat, intruferatque Crescentius, Senator Urbis diues, & præpotens. Qua occasione Otto, Rex nuper in Germania coronatus, patre defuncto, in tantis turbis Romam vocatus ad tollendum schisma, nouis solennitatibus, tranquillata iam Ecclesia, Imperator à Gregorio Papa V. die Pentecostes, qui fuit 9. Iunij, Anno prædicto 996. inauguratur, & benedicitur, de qua re hæc leguntur in ge-

* in vita S. Adelberti
apud Su-
rium, tom.
2. mense
Aprili, pag.
834.

stis * S. Adelberti Episcopi Pragensis. *In purpura natus Otto Rex III. causa scandendi Imperij culmen (vt mos est à Carolo Magno Regum Francorum) multo comitatu Romam venit, optatum diu caput Latine terre. Ostendit se quasi post Deum altera iustitia veniat, iniqui*

iniqui omnes tremunt, boni magno gaudio gaudent. Fecit propter quod venit. Quem ipse in Sacellum suum tractum posuit Papa Gregorius Casarem, benedixitque: & populus Kyrie-eleison celsa voce cantavit. Ascendit ille vinctus cum corona Imperij Imperator Augustus, gerens sidereos vultus, & bonae voluntatis plena praecordia ferens.

Hic quidem Otto ob prodigiosam Sapientiam, praesertim in aetate adhuc iuuenili, stupendaque facta, quae humanam fortem excedere videbantur, cognomen traxit * *Mirabilia mundi*, de quo Gerbertus Aurelianensis in act. Rhem. c. 28. *Succedit, inquit, Ottoni Caesar Otto, natura, aetate cunctos Principes, armis, Consilio & scientia superans. Certè terribilis fuit, & in puniendo aliquanto seuerior, nimisque praecipuus. Constat enim, qualiter non solum Crescentium praedictum, vltro, & sponte ex Castello S. Angeli, in quo se contra violentiam Ottonis, ad urbem cum exercitu aduentantis, occluserat, exeuntem, ipsique Ottoni pro vita supplicem, reductum in idem Castellum ex quo se defendentem, manu militum exsuperatum & captum, aperte de summitate eius praecipitari fecit, sed etiam primitus iussit, vt Glaber inquit, lib. I. c. 4. comprehendere illum male securum Pontificem, videlicet Crescentij arrogantia constitutum, comprehensumque, & praecipit eius manus*

* Otto
Eris. lib. 6.
c. 26.

quasi sacrilegas amputari, deinde aures abscindi, atque oculos euelli: quem insuper vt B. Petrus Damiani in Epist. 2. ad Cadolaum refert, taliter mutilatum Romani, vt magis complacerent Imperatori, mox ante, retrò conuersum in asello gloriosum equitem posuerunt, tenentemque sui vectoris caudam in manibus, per publicam totius vrbis viam hæc vt caneret, impulerunt: Tale supplicium patitur, qui Romanum Papam de sua sede pellere nititur, De quibus vltterius aliquid depromendum est ex Actis S. Nili, Abbatis apud Casinenses monasterij Vallis Lucis, conterranei ipsius Iohannis XVI. quorum vterque patriâ Calaber fuit.

Hæc cum audisset B. Nilus, corde afflictus, cœctus fuit, senio, & morbo confectus licet, (nonagenariam enim excedebat ætatem) & non tempore satis congruo (Quadragesima enim erat) Romam venire, & Imperatorem adire pro gratia impetranda. Imperator igitur & summus Pontifex, cum eius aduentum intellexissent, iuerunt illi obuiam: magna siquidem erat eius vbiq; spectata tam Orientalibus, quam Occidentalibus fama, & cum illum tenuissent, hinc inde, manibus duxerunt illum ad Patriarchium, & cum illum medium collocassent, & salutassent alter à dextris, alter à sinistris, eius manus deosculabantur. Sed B. Nilus, licet hæc omnia
obse-

obsequia agrè ferebat & molestè, tolerabat tamen omnia, si quo pacto obtinere posset, quod petebat. Et inquit illis: Ignoscite mihi peccatori (per Dominum) super omnes homines & semimortuo seni: indignus enim sum tanto honore, quin potius meum est adorare venerandos pedes vestros, & venerari dignitates vestras. Veni tamen ad gloriam vestram, non honorem cupiens, vel munera, vel prouentus magnos, sed gratiam pro eo, qui vobis multum inseruiuit, & malè à vobis tractatus fuit: qui virumque vestrum ex fonte Baptismatis suscepit, & à vobis oculi illi sunt eruti. Precor pietatem vestram, vt illum mihi dono detis, vt mecum in posterum sedens, ambo peccata nostra deploremus. Tunc Imperator modicum lacrymatus, (neque enim reuera tota res eius consilio peracta est) respondit B. Nilo: Presto sumus, vt omnia quæ videntur Sanctitati tuæ perficiamus, si etiam tu exaudies petitionem nostram, & dignaberis accipere monasterium in hac Ciuitate quodcumque volueris, & esse nobiscum sempiterno tempore. Et infrà: Beatus autem Nilus quamprimum cum fratribus quos secum habebat, conscensis equis tota illa nocte ad suum peruenit monasterium iuxta Caietam in loco arduo constructum, orationi, & sibi incumbens, & DEVOTISSIME indefinenter placans precibus. Et post

pauca : Imperator vero pœnitentiam pollicitus, pedes ab vrbe ad Garganum montem iuit ad S. Michaelem Archangelum, vel, vt Petrus Damiani in vita S. Romualdi eandem historiam pertexens: Imperator, inquit, ex eodem crimine beato viro confessus, pœnitentiæ causa nudis pedibus de Romana vrbe egrediens, sic vsque in Garganum montem ad S. Michaelis perrexit Ecclesiam. Per totam etiam Quadragesimam in Classensi Monasterio B. Apollinaris, paucis sibi adherentibus, mansit. Vbi ieiunio, & psalmodiæ, prout valebat, intentus, cilicio ad carnem indutus aurata de super purpura tegebatur. Lecto insuper fulgentibus pallijs strato, ipse in storea de Papyrijs confecta tenera delicati corporis membra terebat.

E quibus non superuacaneè dictis Catholica pietas Ottonis III. quantumuis puniendo modum excessisse videatur, non tam suo, quam aliorum consilio, & instinctu, robur quoque accipit. Sed aliud adhuc celebratur historijs exemplum, quo idem Otto præcipiti nimis iudicio capitis condemnauit Comitem quendam, quasi Imperatricis pudicitiam tentasset, ex sola illius, nempe coningis suæ delatione, quæ tamen è contra Comitem ad thorum adulterij, quod ipse castè abnuit, prouocârat. Hanc vxor decollati Comitis, mariti sui innocentiam, cuius benè conscia erat, magni miraculi argumento, per attum

ctum scilicet, & contrectationem ferri candentis sine vitione, vllauè læsione sui, in præsentia Imperatoris, pro tribunali sedentis, ad ruborem ipsius, & stuporem circum-astantium patefecit. Imperator viso tam raro exemplo totus consternatus, & confusus, adeò dolenter tulit iniustum innocentis viri supplicium, vt iugulum suum vicissim in pænam amputandum præbuisset, ni proceres alij moderatiùs agentes clamassent, personam culpæ auctricem puniendam. Ea autem inuenta est fuisse ipsa Imperatrix impudicissima fæmina, quæ ob tantum scelus ad Mutinam igni adiudicata fuit, & tradita. Viduam postea Comitis Imperator multis studuit placare muneribus, tribus datis illi castellis: se autem graui afflixit pænitentia. Historiam fulius prosequuntur Crantz. Sax. lib. 4 cap. 26. & qui proximè illis temporibus vixit, Godefridus Viterbiensis, stilo metrico.

Hæc vel in principio intacta præterire nolui, ne prædicum Ottonem, quem è gente Saxonica præ cæteris insignium virtutum, ac in primis Catholicæ pietatis laudibus celeb andum duxi, videar velle cum adulatoribus facere Deum, aut Sanctum aliquem, sine ruga, sine macula. Quis autem hic Otto fuerit, qualis in pietate, quan-

tus in deuotione luculento, sed breui de ipso B. Petri Damiani S. R. E. Cardinalis, elogio manifestum faciam ex eadem historia in vita S. Romualdi: *Erat autem, inquit, prædictus Imperator monastico ordini valde beneuolus, & nimia circa Dei famulos affectione deuotus. Quod verax Sancti viri de Ottone testimonium, paucis deinceps illustrabo exemplis. Contigit tempore illo, quo Romana sedes schismate supra dicto quatiabatur, vt Cœnobio Classensi per fratrum electionem præficiendus esset nouus Abbas. Imperator Otto, quam sollicitè egerit in isto negotio, postulatumque S. Romualdum per se metipsum conuenerit apud ipsum, in lecto eius quiescens pernoctauerit, multique precibus ac minis eundem compu-*

Pet. Dam.
in vita S.
Romu. C.
22. apud
Sur. tom. 3.
d. 19. Iunij.

Imperator
Otto III.
perno-
ctans apud
S. Romual-
dum Mo-
nachum,
dormit in
lectulo i-
psius.

lerit ad conditionem accipiendam, eiusdem Petri Damiani verbis huc recensebo. *Eodem tempore Otto iunior Imp. Classensem Abbatiam ordinare desiderans, optionem fratribus dedit, vt quem ipsi vellent, indubitanter eligerent. At illi continuo vnanimiter expetunt Romualdum. Imperator autem diffidens, beatum virum ad Regiam euocari posse per nuntium: ire ad eum per semetipsum voluit. & ad cellam eius sole iam occidente peruenit. Cui Romualdus quia magnum hospitem in parua domo susceperat, lectulum suum ad quiescendum dare dignatus est. Coopertorium autem Rex noluit, quia asperrimum iudicauit. Mane autem*

tem

tem factò, Rex eum secum ad Palatium duxit, tandemque & instare, vt Abbatiam susceperet, multis precibus cepit. Qui cum reluctaretur, & regie petitioni assensum penitus denegaret, Rex autem è contrario excommunicationem & anathema ab omnibus Episcopis, & Archiepiscopis & tota Synodo minaretur: tandem imminente necessitate succubuit, & animarum regimen coactus accepit.

Idem Imperator Tiburtinis, qui grauiter offenderant, interficiendo inclytum suum Ducem, Matholinum nomine, intercessione B. Romualdi non solum pepercit, sed & crudeli homicidæ per matrem ad quam idem Sanctus preces pro illo fuderat, crimen indulgit, vitamq; donauit. Reuersus in Germaniam magna pietate, & deuotione Aquisgrani iubet Sepulchrum Caroli Magni aperiri, eiusque ossa effodi, vt congruo honore collocentur; quibus Ditmarus addit: *Crucem auream, quæ in collo eius (Caroli) pependit, cum vestimentorum adhuc imputribilium parte sibi sumpsit, cetera verò cum magna veneratione reposuit.*

Vbi rursus redijt in Italiam, & in Cassinensi Abbatia S. Benedicti aliquot diebus commoratus fuit, duas donauit dicto Sancto Monasterij Patrono, argenteas Coronas, teste Leone Ostiensi. Quo tempore cum Beneuenti esset, S. *Hereberto sibi multâ consuetudine, & Cancellariæ cui præfuit, serui-

Ditmar.
Chron.
lib. 4.

*al. Hereberto.

seruitijs noto, & familiari, recens electo Archiepiscopo Coloniensi, inuestituram dedit ratione feudorum aliquot, quæ Imperij beneficio Ecclesia ista possidet, multum illi congratulatus, & salutaria precatus, vt prolixius historicus fide dignus refert Rupertus Ab. Tuit.

Quàm verò munificus fuerit & liberalis passim in Monachorum Conuentus, & Cœnobio, aliasque Dei Ecclesias, longum esset dicere. De priuilegijs, & bonis Ecclesiæ Vercellensi donatis, pauca ex proprio Imperatoris diplomate, quod à Cardinale Baronio integrè ex autographo descriptum, ad annum 999. legitur, hic extraham. *Et vt ceteri promptiores ad obsequium nostrum consurgant, liberalitas nostri Imperij pro Dei, & S. Eusebij amore donauit predicto Leoni, omnibusque suis successoribus in perpetuum totum comitatum Vercellensem in integrum, cum omnibus publicis pertinentijs, & totum comitatum, quem dicunt S. Agatha, in perpetuum, cum omnibus Castellis, Villis, piscationibus, venationibus, syluis, pratis, pascuis, aquis, aquarumue decursibus, & cum omnibus publicis pertinentijs, cum mercatis, cum omnibus telonijs, cum omnibus publicis functionibus, vt demota omnium Hominum omni contrarietate tam Leo S. Vercellensis sedis Episcopus, quàm & successores ad honorem Dei omnipotentis, & ad reuerentiam S. Eusebij magnifici Episcopi, inuicti contra heresiar-*
chas

chas militis, & in ciuitate Vercellensi intus, & foris, & in toto Comitatu S. Agatha, & in omnibus eorum pertinentijs, liberam habeant potestatem, placitum tenendi, legem nouam faciendi, omnem publicum honorem, omnem publicam potestatem, omnem publicam actionem & omnem publicam reditionem habendi, exigendi secundum propriam voluntatem, & potestatem iudicandi, quia omnem potestatem & omne dominium publicum, quod ad nos inde pertinet, in potestatem, & dominium S. Vercellensis Ecclesie, & Leonis nostri Episcopi, & omnium successorum dedimus, largiti sumus, & omnino concessimus in perpetuum, &c.

En iterum, Serenissime Princeps, Imperator Otto III. Episcopatus, & bona eorum, que non habuit, ad se non rapuit, sed que propria habuit, ijs donauit; Ecclesijs amplissima bona, & prædia cõtulit, hoc facit Catholica Religio, illud hæresis. Discere non pæniteat ab Imperatore Ottonē hoc, consanguineo tuo, quid honori Dei, quid animæ saluti expediat.

Idem Imperator audiens de Martyrio S. Adelberti Pragensis Episcopi, quo familiari in viuis multum vsus fuit, deq; translato sacro corpore illius in Gnesnensem Ecclesiam, vbi immensis inclaruit miraculis, magno amore, & ardenti deuotione inflammatus, orationis causa ex Italia in Poloniam ad sepulchrum illius festinat. Et vt Ditmarus refert lib. 4. *Videns à longè Urbem (Gnesnam) desideratam,*

ratam, nudis pedibus suppliciter aduenit. & ab Episcopo eiusdem, Vngero, venerabiliter susceptus in Ecclesiam introducitur, & ad Christi gratiam sibi impetrandam Martyris intercessio profusis lacrymis inuitatur. Et post pauca: Factoq; ibi altari, sanctas in eo honorificè reliquias condidit.

In Appen.
ad vitam
S. Adalberti.

Hinc ex Polonia rediens tertio in Italiam, multas secum S. Adelberti reliquias Romam comportauit, manus scilicet, quas auro, & gemmis mirè exornauit, curauitque ibidem tanto Martyri exstrui Ecclesiam, in Insula Tyberina, ad quam, vt tantò fieret celebrior, multas quoq; aliorum Sanctorum Martyrum reliquias, vtpote corpora SS. Abundi, & Abundantij ex dedicata ipsis Ecclesia, Item S. Theodoræ iussit transferri. Inuenerunt etiam inter eos SS. Martyres, qui habebat inauratas vestes, & mirè exornatas &c. & deportata sunt omnia secundū iussum imperatoris ad Ecclesiam S. Adelberti Martyris. Imò Beneuentum veniens, corpus quoq; S. Apostoli Bartholomæi inde ad eandem Ecclesiam S. Adelberti, quam Romæ adeò maiestaticè fecit ex fundamentis ædificari, deportauit.

Idem Imperator Otto fecit transferri ex Germania Romam corpus B. Benedicti, Papæ V. quem in viuis electum tempore schismatis, tanquam illegitimum Otto I. Cæsar, alioqui deuotissimus, inde fecit exulem deportari ad partes Septentrionis, & Hamburgi
in car-

in carcere (quod pijs Episcopis etiã à pijs quandoq; Principibus obtingit) custodiendum a daldago eius loci Archiepiscopo commisit, vbi & mortuus est, non absque manifestis sanctitatis, & innocentia suæ indicijs.

Plura qui de Catholica pietate Ottonis III. Imp. cognoscere desiderat, patienter audiat ex Actis B. Nili, quàm sapienter & doctè, quàm piè, ac deuotè cum ipso contulerit, dum iniunctam explet pœnitentiam:

Imperator verò pœnitentiam pollicitus, pedes ab Vrbe ad Garganum montem iuit ad S. Michaelens Archangelum : Et inde reuersus per B. Nili hospitium transiit. Cum igitur venisset ad monasterium, & vidisset fratrum tuguria circa Oratorium constructa dixit: Ecce tabernacula Israel in deserto: Ecce habitatores Regni cœlorum. Isti non vt habitatores, sed vt peregrini manent hic. Beatus verò Nilus, cum percepisset thuribulum suum, (quod moris erat) obuiam illi iuit cum vniuersis fratribus, & cum omni humilitate, & veneratione ipsum excepit honorificè. Imperator autem supposita manu Nilum subleuans, & sustentans, ingressus est cum eo in Oratorium. Deinde facta oratione dixit Imperator S. Nilo: Dominus noster IESVS CHRISTVS, dum erat cum Apostolis praecepit illis, ne peram, aut baculum, aut duas vestes possideret. Cum vero accederet passioni, iterũ dixit illis: Sed nũc qui habet sacculum, tollat simul & peram. Tu igitur quoq; cum iam senueris, & debeas proficisci

ficisci ad Regnum cælorum, sit tibi cura de tuis a-
 lumnis, ne post te angustiati loci difficultate rece-
 dentes, dissipentur. Nos dabimus tibi monasterium,
 & prouentus, ubicunque uolueris, in vniuersa Pro-
 uincia nostra. Cui Beatus ita respondit: Dauidem
 audiui dicentem: Salua me Domine, quoniam de-
 fecit Sanctus, quoniam defecit Veritas à filijs ho-
 minum. Et iterum: Non est qui faciat bonum, non
 est vsq; ad vnum. Si omninò sunt Monachi fratres
 mei, & custodient pro virili Christi mandata: ipse
 qui vsque adhuc mecum curam gessit de ipsis, mul-
 tò maiorem geret absque me de ijs, qui sperant in
 eius misericordia. Hæc & alia multa cum dicta
 essent, surrexit Imperator, vt discederet. Et ite-
 rum conuersus ad senem, dixit illi: Pete à me, tan-
 quam à filio tuo, quodcunq; uolueris, & cum omni
 alacritate perficiam tibi. B. vero Nilus cum exten-
 disset manus ad pectus Imperatoris, dixit illi: Nihil
 aliud peto ab Imperio tuo, præter salutem anima
 tuæ. Licet enim Imperator existas, tanquam vnus
 de hominibus debes mori, & ad iudicium venire, &
 rationem reddere eorum, quæ fecisti bonorum, siue
 malorum operum. Hæc cum audisset Imperator,
 guttas lachrymarum profundeabat ex oculis suis.
 Deinde coronam suam in manibus S. Nili depo-
 nens, ab ipso benedictionem adeptus cum omnibus,
 qui cum illo erant, iter suum profecutus est. &c.
 Ditmarus quoque lib. 4. pænitentia operum
 dum meminit huius Ottonis, breuiter de illo
 sic ait: Et quamuis exterius vultu semper hilari se
 simula-

simularet, tamen conscientia secreto plurima in-
gemiscens facinora, noctis silentio vigilijs, orationi-
busque intentis, lacrymarum quoque rivis abluere
non desistit: sæpe numero omnem hebdomadam, ex-
cepta V. Fer. ieiunus perducens. In eleemosynis val-
dè largus extitit.

Euénit tamen in fine Vitæ Ottoni fors, He-
roicis ipsius factis indigna. Dum Romæ agit,
ibidemque Natalem Domini celebrat An.
1001. paucis post diebus in florida ætate an-
norum, 29. vel 30. circiter fatis concedit, d.
28. Ian. Anno vt Lamb. distinctè annotat
1002. Cuius mortem *Frising. Contract. Vrsp. &*
alij sic accidisse narrant. Vidua Crescentij
quem schismatis authorem supra dixi graui
mortis supplicio ab Ottone sublatum, necis
istius vltrix, exinde pro muliebri astutia in-
fidians vitæ Imperatoris, Chirothecas affa-
brè factas, sed veneno funestissimo tinctas,
magnum * simulans amorem, Ottoni cum
videret ipsum parare reditum in Germaniã, III.
(pro valetè) dono dedit, quarum vsu, & con-
tactu infectus exspirauit. Hanc à fæmina no-
centis viri retulit mercedem, qui fæminæ in-
nocentem sustulit maritum. Corpus in Ger-
maniam delatum sepeliuit S. Henricus, eius
in Imperio successor, Aquisgrani; Intestina
vero Augustæ Fridericus *Sapiens*, Dux Saxo-
niæ.